

Gion Nándor

Aranyat talált

IX.

Egész tavaszon valamiféle rosszkedvet éreztem magam körül a devecseri földeken, pedig szép volt a határ, kizöldültek a tagosított szövetkezeti parcellák és a magánparasztok keskenyebb hasábjai, a nap is fényesen sütött, alapjában véve tehát békés és világos volt a világ nappal, éjjel pedig rengeteg csillag fénylett az égen, vagyis minden tiszta volt körülöttünk, a rosszkedvet Vladan Drenovakovics hozta el reggelként a kizöldült földekre, a megszokottnál is merevebben ült almásderes lován, a parasztnak csak foghegyről köszönt vissza, mellettem szó nélkül ellovagolt, farkaskutyája egyre dühöttebben vicsorgott rám, de nem mert a közelembre jönni, az utcánkban pedig időnként felbukkant egy Vékás Elek nevű becsei ember, rendszeresen beült a Szenczi kocsmába, senki sem tudta, hogy miért jár oda, én azonban még a térről ismertem, amikor rókabőr kucsmában és fokhagymaszagúan utazgatott a vonaton Óbecse és Óverbász között, és az volt az érzésem, hogy engem figyel. Okkal gondolhattam hát, hogy a Szenczi-kocsmába is miattam jár, egyébként teljesen feleslegesen, hiszen bárki megfigyelhetett, nem rejtőzködtem senki előtt, igazán kár volt egy becsei pockot küldeni a nyakamra, legfeljebb arra volt jó, hogy megrontsa a szép tavaszt. Meg aztán Döme Szilveszter is terjesztette a rosszkedvet, egyre barátságtalanabban viselkedett velem szemben.

Döme Szilveszter neve rajta volt azon az ügynöki listán, amit Tölgyesi Mihály vitt el megbízóinak Budapestre, ezt valahol Pesten és Moszkvában talán komolyan vették, mi azonban Tölgyesi Mihállyal jól tudtuk, hogy mindez csak töltelék, Döme Szilveszter még a szomszédos szövetkezetekről sem tudott volna megbízható adatokat szolgáltatni, bár egyfajta sunyi ravaszságot már kiskorában begyűjtött magának, és ezzel a későbbiekben élni tudott. A Begluk legszéléről származott, egy vályogházban született, a kertjük lefutott a Krivajáig, a kis folyó minden hóolvadáskor elöntötte a kertet, elárasztotta a veteményt és elrohasztotta, semmit sem tudtak megtermelni maguknak, napszámából élt az egész család, a háború végével és a fordulattal viszont Döme Szilveszter ügyesen lépett. Házasulandó korban volt, egy Ljubica nevű kátyi szerb lányt vett feleségül. Kátyban tekintélyes szerb családok laknak, Ljubica azonban nem ilyen családból származott, mégis szerencsét hozott Döme Szilveszternek, szerb öntudattal érkezett Devecserbe, megszerezték maguknak az egyik Sági-tanyát valamennyi földdel, birkákat és szarvasmarhákat tenyésztettek, Ljubica két kislányt is szült, az egyiket Leposzavának, a másikat Bojanának nevezte el, csak szerbül beszélt velük, mint ahogyan a férjével is, Döme Szilveszter engedelmesen tanulta a szerb nyelvet és szaporította jószágait. Estéknél az állatokat kicsapta a földekre, azok mások vetését legelték, időnként komolyan fontolgattam, hogy károkozás miatt megbüntetem Sunyi Szilvesztert, de állatai főleg a szövetkezeti földeket legelték, a szövetkezet emberei pedig nem tiltakoztak, talán tudták, hogy Dömék jóban vannak Vladan Drenovakovicsal, így aztán én is annyiban hagytam a dolgot. Amikor a rosszkedvű tavaszon barátságtalanul kezdett viselkedni, meg Ljubica is, ha elmentem a tanyájuk mellett, tüntetően hátat fordítottak, és szerbül azt kiabálták egymásnak, hogy szerintük magyarokat nem szabadna bizalmas állásba helyezni, sem a községházán, sem a határban. Ekkor ismét arra gondoltam, hogy valamelyik éjszaka összeretelem a kicsapott jószágokat és megbüntetem Döméiket. Aztán másként fordult a dolog.

A közelben a Napredak nevű szövetkezetnek volt egy húszholdas lucernaföldje. Sunyi Szilveszter ettől természetesen távol tartotta jószágait. Egy szombat estén azonban az állatok mégis rászabadultak a lucernára.

Én szombat estéknél Belics Gyorgye tanyájára szoktam betérni, ott szalonnát vagy kolbászt sütöttünk az udvaron, Belics Gyorgye amolyan megkeseredett szerb gazdaként felemlegette a két háború közötti szerb királyok idejét, amikor a Belics név még jelentett valamit, én a magyar időkről beszéltem, amikor a Belics név szintén sokat jelentett, ezen vitatkoztunk néha, de sohasem veszekedtünk, és egyetértően bólogattam, amikor Belics Gyorgye a szocializmust átkozta. Bölcs öregember volt, szerettem vele társalogni.

Az egyik ilyen szalonnázás után hazafelé menet megláttam Döme Szilveszter birkáit és két tehenét a szövetkezeti lucernásban. Harsogva legeltek, és én néhány percig elégedetten és vigyorogva álltam a lucernaföld szélén. A kérődző állatok belehalnak a zöld leveles lucerna legelésébe. Döme Szilvesztereken továbbra is mosolyogtam volna, a jószágokat azonban megsajnáltam. Elmentem a Döme tanyahoz, és vasbotommal megcsapkodtam a kaput. Ljubica jött ki a házból és hangosan, szerb nyelven megkérdezte, hogy mit akarok.

– Küld ki Szarházi Szilvesztert az állatokért, mert különben megdöglenek.

Ljubica továbbra is szerbül kiabált.

– Egy szavát sem értem! Szilveszter elment Becsére. A holnapi vásáron eladja a bárányokat!

– Ide figyelj, te hülye tyúk – mondtam neki türelmesen. – A teheneitek és a birkáitok a herét zabálják. Hamarosan felfúvódnak és felfordulnak.

Ljubica egyszerre megértette a magyar nyelvet.

– Megdöglenek a herétől – mondta riadtan magyarul.

– Erről beszélék.

– Segítsen beteregni őket.

– Mozgasd meg a farodat és nyisd ki a kaput. Menjünk a jószágokért.

Ljubica kinyitotta a kaput, rohantunk a lucernaföldre. Az állatok már nagyon megdömbölyödtek. Betereltük a nyáját és a két tehenet a tanya udvarába, gyorsan intézkedtem.

– Hozzá! egy hegyes kést!

Ljubica öt kést hozott ki a konyhából, kiválasztottam a leghosszabbat, és először a teheneket szúrtam oldalba. A két tehen megroggyant, térdre esett, ömlött belőlük a vér, de a bűzös szelet is kieresztették, látszott, hogy élve maradnak. Azután a gömbölyű birkákat is megszúrkáltam. Tudtam, hogy hová kell szúrni. Tíz ujjnyira a jobb combjuk fölé.

Ljubica is a kezébe kapott egy kést, ráordítottam, hogy ne nyúljon a birkákhoz, de kettőbe már beleszúrt, engem próbált utánozni, de rosszul csinálta. A két birkából csak a vér jött ki, a szél nem, az állatok megdöglöttek. Az enyémekek élve maradtak.

Szegény megkínzott jószágok alétan feküdtek az udvaron, később talpra álltak és betámolyogtak az istállóba. Ljubica nagyra nyílt szemekkel nézett rám, ezt még az éjszakai sötétben is láttam.

– Maga a késeléshez is ért? – kérdezte és nekidőlt az istálló falának.

Leültem egy kődarabra az udvaron a gémeskút mellé, fáradt, álmos és kicsit büszke voltam.

– Az őseim híres pásztorok voltak – mondtam. – Ők is mások vetésére terelték a jószágokat. Közben megtanulták a késelést. Törölgesd le a tehenekről és a birkákról a vért.

– Maga nem jön be velem az istállóba?

A sötétben elnézegettem Ljubicát, a maga csontos módján jól nézett ki, de én tényleg fáradt voltam, a tehenek és a birkák megkéselése legyöngítette az izmaimat.

– Ötvenéves vagyok. Sokat dolgoztam ezen az éjszakán.

– A deveceeri tanyavilágban azt beszélnek, hogy maga az apja Imris Paulina fiának.

– A deveceeri tanyavilágban néha ráérnek az emberek. Beszélnek mindenfélét.

– A késsel nagyon jól bánik. Láttam.

Felálltam, és akkor éreztem először, hogy talán nem én vagyok az oka időnkénti galádságaimnak. Igaz, hogy néha megcsaltam a feleségemet, mert tetszett valamelyik fiatalasszony, de sohasem erőltettem a dolgot. Most sem.

– Lássuk el az állatokat – mondtam. – Hozzál egy vödör vizet és lemosó rongyot. Az én jószágaim életben maradtak, a te két birkád azonban megdöglött. Ezeket még az éjszaka meg kell nyúzni. Azután reggel majd megsütjük a húsukat. Nem lesz könnyű munka. Van itthon disznózsírok?

– Van. Két bödőnnel.

– Reggel olvasszál zsírt. Abba kell elrakni a birkahúsokat, hogy ne romoljanak meg.

– Valamennyit megehetünk belőlük reggelire.

– Majd eszünk belőlük – mondtam idegesen. – Most hozzál vizet és lemosó ruhát.

– Rengeteg időnk van – mondta Ljubica. – Egy egész éjszaka.

Értenem kellett a szóból, tovább már nem ócsárolhattam magamat.

– A kislányok alszanak már?

– Alszanak – mondta Ljubica. – Ellehetünk a szalmában is az istállóban. Az állatok között meleg van.

Átfogtam a derekát, bevezettem az istállóba a nyögdecselő, bégető állatok közé. Leheveredtünk a szalmába, és ott maradtunk hajnalig.

Akkor megnyúztam és kibeleztem a két birkát, az életben maradt jószágok oldala még mindig véres volt. Ljubica később felkeltette a gyerekeket. A kislányok érdeklődve figyelték, ahogy a megnyúzott birkákkal foglalatostkodom, de nem csodálkoztak, hiszen mindennap láttak határjárás közben.

A birkák kihűltek az éjszaka idején, nehéz volt lenyúzni a bőrüket, az éles késekkel is sokat kínlódtam, rákérdeztem a gyerekekre.

– Hány évesek vagytok?

– Én kilencéves vagyok – mondta Leposzova.

– Én meg hatéves vagyok – mondta Bojana.

– Tudjátok, hogy hol van a házam?

– Tudjuk – mondták egyszerre és magyarul. Az anyjuk ugyan szerbül beszélt velük, de a környező tanyák gyerekeitől megtanultak magyarul. – A Krivaja mellett a második házban.

– Ismeritek a feleségemet?

– Ismerjük – mondta Leposzova. – Ő varrta az ingeinket.

– Menjete el hozzá és hívjátok el ide. Bajlódások lesznek még ezekkel a birkákkal.

A lányok örömmel elszaladtak, beszéltek az anyjukkal, azután elmentek a falu irányába. Ljubica odajött hozzám és gondterhelten azt mondta:

– Sós ízt érzek a nyelvem alatt.

– Hozzál valamiféle vasrudakat. Nyársakat kell csinálnunk. Megsütjük a birkáitokat. Készítsd elő a zsírt. Rézi is mindjárt itt lesz, segít az elrendezésben.

– Sós ízt érzek a nyelvem alatt – mondta ismét Ljubica.

Letettem a kést, nadrágomba töröltem a kezeimet.

– Miről beszélsz?

Ljubica a lucernaföldek felé nézett, nem is volt igazán gondterhelt, mosolygott.

– Ha én sós ízt érzek a nyelvem alatt, az azt jelenti, hogy teherbe estem.

Leültem a nyársra felhúzendó birkák mellé, és úgy éreztem, hogy bután beszélek.

– Én csak a felpuffadt jószágokat akartam megmenteni. Azt hittem, hogy jót teszek az embereknek.

– Sós ízt érzek az egész számban – mondta Ljubica.

Fölvettem a kést, tovább foglalatostkodtam a birkákkal. Egészen halkan azt mondtam:

– Gyönyörű voltál a jajgató állatok között a szalmában.

– Remélem, hogy fiú lesz – mondta Ljubica. – Szeretnék fiút szülni egy szép embernek.

– Nem vagyok szép ember – mondtam. – Görbék a lábaim, a jobb könyökömet pedig szétlőtték a Nagy Háborúban. Az emberek általában kedvelnek, de igazából csak a feleségem szeret. Időnként ő is kiabál velem. Azt hiszi, hogy megcsalom.

– Tényleg nem voltam csúnya az éjszaka?

– Gyönyörű voltál.

– Biztos vagyok benne, hogy fiunk lesz.

– Hozzál szalmát és faágakat – mondtam. – Gyűjtsál két tüzet. Elbeszélgetjük az időnket, holott meg kell sütnünk a birkákat.

Végre megmozdult, hozott egy hosszú piszkavasat és egy jászolrudat. Szalmát és aprított fát is hozott, két tüzet gyújtott. A vasakra felhúztam a megnyúzott birkákat, forgatni kezdtem a húst a tüzek felett.

Ljubica bement a konyhába, Rézi is megérkezett a kislányokkal, akik az anyjuk után mentek, Rézi pedig a szokásos módon rámvillantotta a szemüvegét.

– Tegnap éjszaka megint gyereket csináltál?

– Megmentettem két tehenet és legalább húsz birkát – mondtam. – Kést szúrtam a hasukba, kiengedtem belőlük a levegőt.

– Ljubica is segített?

– Az ő birkái megdöglöttek.

Rézi újabb tüzelőt hozott és nagyon összeszorított szájjal beszélt.

– Ljubica szemrevaló szerb menyecske. Ha kilenc hónap múlva gyereket szül, neked megyek a szabóollóval.

– Férij nélkül maradnál – mondtam. – Tisztességes német asszony ragaszkodik a férjéhez. És te vagy a legtisztességebb német

asszony, akivel valaha is találkoztam.

- Néha szívesen a bordáid közé szúrnám az ollót.
 - Az éjjel a jószágokat tartottam életben. Mentettem a Döméék vagyonát.
- Rézi még mindig szúrta a beszédét.
- Megérezem a hangodról, ha hazudsz.
 - Nézz be az istállóba. Megláthatod, hogy ott gyógyulnak a tehenek és a birkák.

Legyintett.

- Nem nézek be az istállóba. Elhiszem, hogy gyógyulnak az állatok.
- Akkor segítsél Ljubicának. Olvasszatok zsírt. Tartósítani kell a birkahúst.
- Mikorra sülnek meg a birkák?
- Ebédidőre. Akkor eszünk belőlük, a maradékot pedig zsírba rakhatjátok.

Kicsit még mindig villogtatta rám a szemüvegét.

- Máig sem értem, hogy miért mentem hozzád feleségül. És hogy miért szeretlek?
- Mert szép szál legény vagyok.

– Sohasem voltál szép szál legény – mondta, és bement a házba segíteni Ljubicának.

Helyette megérkezett Vladan Drenovakovics lóháton. Megállt a kapunál, figyelte ténykedésemet. Egy ideig úgy tettem, mintha észre sem venném, azután mégis odaszóltam neki.

– Maguknál a hegyekben nem szoktak birkákat sütni?

– Gyakran sütünk bárányokat és birkákat – mondta. – Jobban csináljuk, mint maguk itt a lapályon. Maga például túl gyorsan forgatja a nyársakat.

– Leszállhat arról az almásderes dőgről, és megmutathatja, hogy hogyan kell birkát sütni hegyi módra.

Vladan Drenovakovics leugrott a lóról, bejött az udvarba, és intézkedni kezdett.

– Maga tartsa ébren a tüzet – mondta. – Ne rakjon túl sok fát a parázsra. A birkasütésnek meg kell adni a módját. A nyársakat majd én forgotom.

– Parancsoljon – mondtam. Fát hoztam, és magyarázkodni kezdtem.

– Valójában sohasem értettem igazán a birkasütéshez... Ellenben volt egy barátom ebben a határban, Török Ádámnak hívták. Ő értett a birkasütéshez. Sajnos meghalt. Ha most élne, ő forgatná a nyársakat, maga pedig messze járna Szenttamástól, talán a föld alatt feküdne. Török Ádám nem szerette a rendőröket.

Vladan Drenovakovics nyugalommal igazgatta a nyársakat, majdnem kedélyesen válaszolt.

– Hallottam az illetőről. Azt mondják, kemény ember volt.

– Keményebb, mint mi ketten együtt.

– Ezért lőtték agyon. Több golyóval. Maga tehát ne keménykedjen. Maradjon meg békés legénynek.

– A feleségem az előbb azt mondta, hogy mindig szép szál legény voltam. Ezért szeretett belém.

– Ne higgyünk az asszonyoknak – tanácsolta Vladan Drenovakovics. – Alacsonyán hordják az eszüket. Ezt maga nagyon jól tudja.

És birkasütés közben azt is szeretném közölni, hogy Tölgyesi Mihály ismét megérkezett Szenttamásra.

Erre már megmerevedtem egy kicsit. Óvatosan tápláltam a parázsokat.

– Ezt biztosan tudja?

– Az a dolgom, hogy mindenről tudjak.

– És... továbbra sem fogják bántani Tölgyesi Miskát?

Vladan Drenovakovics elmélázott a nyársra húzott birkák felett.

– Nem fogjuk bántani – mondta. – Szabadon mozoghat a földeken és a házak között... Persze csak abban az esetben, ha kizárólag a mi papírjainkat szállítja gazdáinak.

– Ebben már régen megegyeztünk – mondtam.

– Én tartom magam az egyezéshez.

Most is éreztem a rosszkedvet, nem tetszett ez a beszéd és ez a modor.

– Én is állom a szavamat – mondtam.

– Nincs tehát semmi baj. Sem velünk, sem Tölgyesi Miskával.

– Azt a Vékás Elek nevű patkányt visszaküldhetné Becsére – mondtam. – Nem szeretem, ha az udvarom körül szuszog.

– Ne zavartassa magát – csillapított Vladan Drenovakovics. – Szolgálatkész Elek, igyekszik tájékozódni Szenttamáson, senkinek sem árt ezzel. Én meg majd eljuttatom ügynökeink jelentéseit Tölgyesi Miskának. Természetesen a maga kezeivel.

– A múltkori papírjai nem értek egy hajtófát sem. Az okos pesti magyarok fél perc alatt rájöttek, hogy maszatolás az egész. Az okos moszkvai oroszok így nem fognak hinni nekünk. Engem esetleg belelőnek a Dunába valamelyik budapesti hídról.

– Legközelebb jobb papírokat küldök. Ügynökeink sokat fejlődtek mostanában.

Beszélgetés közben a kapunál ácsorgó almásderes kancát figyeltem, és jóindulatúan azt mondtam a rendőrtisztnak:

– Még elég hűvösek a tavaszi napok. A lovát ajánlatos lenne letakarni egy pokróccal.

– Igaza van – mondta Vladan Drenovakovics. – Kérme egy lópokrócot Ljubicától? Nekem a birkasütést kell intézmem.

Besétáltam a házba, Rézi és Ljubica a zsírral foglalatzkodott, szóltam a két kislánynak, hogy kerítsenek egy lópokrócot az istállóból. Leposzava szaladt el a takaróért, és ráborította a vacogó lóra, Vladan Drenovakovics pedig nagy figyellel sütötte a birkákat.

Mire a hús megpuhult és füstösen illatos lett, Döme Szilveszter is megérkezett a becsei vásárról, bárányait sikerült eladnia, elégedett volt magával, a birkasütést viszont nem értette. Igen kurtán azt tanácsoltam neki, hogy a jövőben ne csapja ki mások földjére a jószágait, mert előfordulhat, hogy felfúvódnak.

A hűvös udvaron ettünk a birkasütésből, a hús nagy része megmaradt, ezt az asszonyok feldarabolták és elrakták a megolvasztott zsírba. Régebben Török Ádámnál vidámabbak voltak a tavaszi bárány- és birkasütések, de ezen a vasárnapon is elég jól éreztük magunkat.

Tölgyesi Mihály másnap este jött el hozzánk. Vártam már.

Rézi a varrógéppel dolgozott, én az asztalnál cigarettáztam. Tölgyesi Miska ragyogó arccal lépett be a konyhába. Előbb Rézi nyakába borult, nekem meg azt mondta:

– Püspöki Sándor üdvözetét küldi. Nagyon szívélyes üdvözetét.

– Előléptették talán?

– Igen.

– Gratulálok hozzá – mondtam. – Viszonzom az üdvözetét. Hoztál valamit ajándékba?
– Hoztam egy üveg szatmári szilvapálinkát és egy női mellényt matyó hímzéssel.
– Ülj az asztalhoz – mondtam. – A feleségem majd felpróbálja a matyó lajbit, mi pedig kóstoljuk meg a pálinkát. Még mindig „százados úr” a fedőneved?
– Még mindig.
– Téged nem léptettek elő?
– Ehhez hiteles iratokat kellene felszolgálnom. Az ügynökeinktől.
– Szorgalmas munka folyik, megkapod az iratokat.
Rézi leállt a varrógéppel.
– Stefiről mit tudtál meg?
– Őszre a családjánál lesz. Legkésőbb a tél elején.
– Ez biztos?
– Holtbiztos. Tábornokok és miniszterek mondták legutóbb, amikor az Országház mellett vacsoráztam velük egy igen előkelő étteremben.
Rézi felállt a varrógép mellől, magára vette a matyó hímzésű mellényt. Jól mutatott rajta, megnézte magát a konyhaajtó üvegében, elégedett volt. Anyáskodva Tölgyesi Mihály fejére tette a kezét.
– Tegnap levágtunk két birkát Dömééknél. Kaptunk tőlük fél combot ajándékba. Megmelegítem neked?
– Kitűnő birkahús – mondtam. – Hegyi pásztorok módjára készült.
Tölgyesi Mihály fürkészve nézett rám.
– Ezek a szemetek tudják, hogy itthon vagyok?
– Természetesen.
– Élve hagynak?
– Tegnap még azt mondták birkasütés közben.
– Gondolom, továbbra is maga a főnök...
– Jobban, mint régen.
Mosolygott, bólintott.
– Hiszek magának. A hegyi pásztorok értenek a birkasütéshez... Igaz, hogy az Országház mellett bőségesen megvacsoráztam, de azért szívesen ennék egy kis balkáni módon elkészített birkahúst.
– Mindjárt megmelegítem – mondta Rézi, és levette magáról a matyó mellényt. Kihozta a spájzból a birkacombot.
Mi csöndben pálinkáztunk Tölgyesi Miskával, közben megkérdeztem:
– A kártyabarlangot bezártad a Madách téren?
– Nem. Az alispán úr üzemelteti. Tíz százalékot kap a haszonból.
– A törzsgárda megmaradt?
– Kibővült. Új tagok is jelentkeztek. Igazán rendes emberek. Imádják a kártyát, de nem tudnak játszani. És képzelje... egy asszony is eljár hozzám az utóbbi időben. Helyes, húsos fiatalasszony. Napközben óvónő valahol a zsinagóga közelében. Flauta a beceneve. Talán azért, mert fuvolázni tanítja az óvodásokat. Napközben. Éjszaka viszont kártyázik velünk. A többiekhez képest nem is rosszul. Nagypapja állítólag híres hamiskártyás volt Szolnokon vagy Debrecenben.
– Őt is kifosztod?
– Csak módjával.
– Majd megnézem magának a téli hónapokban – mondtam.
– Mi a fenéről beszélgettek? – kérdezte Rézi a tűzhely mellől. – Megint rosszfajta nőkről?
– Most hozzuk haza végleg Stefi öcsédet Oroszországból – mondtam. – Melegítsd azt a birkahúst. Én is megéheztem.
– Itthon milyen a kártyás élet? – kérdezte Tölgyesi Mihály.
– Tűrtőztesd magad – mondtam. – A hegyilakók valamiért rosszkedvűbbek, mint régebben.
– Legfeljebb nyár közepéig maradhatok. Akkor vissza kell mennem a kertészetbe. Dolgoznak az ügynökeink?
– Megdolgoztatjuk őket.
Rézi az asztalra rakta a birkahúst, jóízűen ettünk belőle, és a továbbiakban is jóízűen beszélgettünk.
Tölgyesi Mihály ezután nyár elejéig jól viselte magát, kocsmázott ugyan, kártyázott is, de nem csalt feltűnően, és ahogyan ismerőseimtől értesültem, Vékás Elek már őt figyelte elsősorban, a mi utcánkba ritkábban járt el, hiszen engem tulajdonképpen nem volt miért szemmel tartani, csináltam a mezőri munkámat, és nyugodalmasan éltem.
Winkler Árpád zavart meg egyszer, a téglagyár közelében lépett elé, először kissé tétován egy kényszerű marhavágásról beszélt, azután megemlítette, hogy Tölgyesi Miskát bármikor szívesen kibelevi a szulfid kártyázásai miatt, de ha úgy kívánom, inkább Vékás Elekét távolítja el a közelemből. Beszédéből azt hámoztam ki, hogy valakik továbbra is rosszkedvűek körülöttem, és nem bíznak bennem. Winkler Árpádot mindenestre leintettem Tölgyesi Miskáról és Szolgálatkész Elekről is.
Jól tettem, mert június elején Rézi az egyik vasárnapi nagymise után vastag borítékot hozott Deszánkától, iratok voltak benne, látszólagos ügynöki jelentések tervezett csapatmozgásokról és politikai szerveződésekéről. Az egész nem ért túl sokat. Átlátszó volt. Csalódtam Vladan Drenovakoviciban, csupán az vigasztalt, hogy a papírokkal valamennyi pénzt is küldött. A levegő mintha barátságosabb lett volna körülöttem.
És mintha összebeszél volna Vladan Drenovaviccsal, alig pár nap múlva megjelent a Szenczi kocsmában Majoros Péter. Estig csendesen iszogatót, ezután bejött a házukba. Én a gangon üldögéltem, Rézi a gyöngytyúkokkal foglalatzkodott az udvarban.
Majoros Péter is borítékot hozott, átadta.
– Kizsebeltem azt a bőrkabátos marhát – mondta. – Azt hiszem, nagy bajba kevertem.
– Legrosszabb esetben elküldik valahová Dél-Szerbiába kézbesítőnek – mondtam megnyugtatólag, azután behívtam Majoros Pétert a szobába.
Felbontottam a levélborítékot, ebben már komolyan látszó papírok voltak. Nevekkal és utasításokkal. Mellettük valamiféle feljegyzések cirill betűkkel. Leültettem Majoros Pétert, és adtam neki valamennyi pénzt abból, amit Vladan Drenovavics küldött. Majoros Péter elégedett volt, nem kevesellte a pénzt, de valamiért mégis kedvetlenül látszott.
– Egy nyivászta göthös ember a vasútállomástól követett idáig – mondta. – A kocsmában is a közelemben ült le. Kifigyelte, hogy hová megyek. Ki ez a ványadt alak?
– Ne törődj vele – mondtam. – Valamiféle Eleknek hívják, engem figyel, időnként sok fokhagymát eszik.
– Miért nem csapja szájon?

– Megszoktam már, hogy a nyomomban jár. Ettől fontos embernek érzem magam.
– Én nem akarom fontos embernek érezni magamat – mondta Majoros Péter. – Valamiféle Elek nagy hibát követne el, ha az éjszakában visszakísérne a vasúthoz.
– Viselkedj békésen – tanácsoltam. – Az elvtársak mostanában gyanakvóak, nem bíznak bennünk.
– Melyik oldalon nem bíznak bennünk?
– Egyik oldalon sem.
Majoros Péter megfordította a széket, a Lusztig Kornéltól örökölt könyveimet szemlélgette.
– Maga elolvasta ezt a sok könyvet? – kérdezte.
– Majdnem mindet.
– Mire jók?
– Békességre okítanak. Kölcsönadhatok néhányat olvasásra.
– Nem vagyok békés természetű ember. Ezenkívül olvasni sem szeretek. Az olvasás rongálja a szemet. Vállat vontam.
– Akkor talán... elvégezhetnéd a tavaszi teendőket a gunarasi tanyavilágban.
– Ez már megtörtént. A tavasz maholnap elmúlik. Rajtunk a nyár.
– Nyáron is rengeteg hasznos munkát lehet végezni a tanyák körül.
– Vagy valahol másutt – mondta Majoros Péter. – Nagy házak között, forgalmas utcákon.
– Lehet, hogy elutazunk még együtt Belgrádba.
– Üzenjen értem – mondta Majoros Péter. Felállt, és kezét nyújtott búcsúzásra. – Most mennem kell a vasútra. Magam sem tudom, miért, de szeretek utazgatni ezeken a mocskos vonatokon.
Rézi bejött a gyöngyösök közül, Majoros Péter köszönt neki, Rézi pedig figyelmeztette:
– Odakint töksötét van. Nézz a lábad elé, mert elég rosszak a járdáink.
– Nem félek a sötétségtől és a rossz járdáktól – mondta Majoros Péter.
Beszéde szokatlanul indulatos volt, és én ezt nem észleltem időben. Valószínűleg ekkor követtem el az első hibát. Majoros Péter eltűnt a sötétségben, másnap délután pedig a verbászi úti zsilipnél kifogták a Ferenc-csatornából Vékás Elek holttestét.
Vladan Drenovakovics ezután már nem törődött az óvatossággal, nem bánta, hogy a szenttamási emberek túl gyakran egymás mellett látnak bennünket. A Birgés-dűlőn hozzám lovagolt a búzaföldek között, nagyon dühös volt.
– Figyelmeztetem, hogy a mi szakmánkban egy gyilkosságot általában több emberölés követ – mondta. – Maga érett korához képest gyorsan tanul, de nem hajlandó mindent megtanulni. És mintha a tapasztalatairól is megfelelkezne.
– Fogalmam sincs, hogy miről beszél – mondtam, és vasbotomat vicsorgó farkaskutyája felé emeltem.
A kutya riadtan visszahátrált, Vladan Drenovakovics azonban dühös maradt.
– Nagyon jól tudja, hogy miről beszélek. Vékás Elek haláláról. Holttestét tegnap délután találták meg a zsilipnél. Előző éjszaka került a csatornába.
– Bizonyára részeg volt és leesett a hídról.
– Törött nyakkal találták meg. Valaki megölte és a vízbe dobta. Egy sötét éjszakán.
Tulajdonképpen felkészültem a válaszokra, nyugodtan felelgettem.
– Én azon a sötét éjszakán otthon ültem a feleségemmel, átjött hozzánk néhány szomszéd is, békésen borozgattunk és énekeltünk.
– Ez igaz lehet. Csakhogy magának van egy gunarasi barátja, egy zömök bajuszos fiatal férfi, aki akkoriban a csatorna közelében járt.
– Az illetőt alig ismerem – mondtam. – Egyszer véletlenül találkoztam vele a vonaton vagy valamelyik vasútállomáson.
– Az újvidéki vasútállomáson találkozott vele. Az illető akkor eltörte egy dalmát fiúnak a karját.
– Alig emlékszem már az esetre. Késő éjszaka volt, álmosan bóbiskoltam a váróteremben.
Vladan Drenovakovics elém állt az almásderes kancával.
– Nem véletlenül figyelmeztettem, hogy emlékezzen régi tapasztalataira. Mi egy hullára sokkal többel szoktunk válaszolni.
– Időnként nem tudom, hogy kik azok a mi.
– Ezúttal azok, akik a háborúban a győztesek oldalán álltak. Maguk magyarok pedig...
– Rossz oldalon álltunk – vallottam be bánatosan. – De én akkor is jó mezőőr voltam, ezt bárki tanúsíthatja a környéken.
– A mezőőröknek is bajuk eshet, ha nem hallgatnak a szóra.
Erre már én is feldühödtem.
– Közölje végre, hogy továbbra is együtt dolgozunk, vagy pedig vicsorgunk egymásra, mint ez a ronda kutyája? Vagy mint a nagymellényű emberkék, akik véletlenül a győztesek oldalára álltak?
Vladan Drenovakovics egy pillanatra mintha elbizonytalanodott volna.
– Bizonyára együtt dolgozunk. De erről még beszélnem kell néhány befolyásos elvtárrsal.
– Fehér Jóskaival?
– Vele is.
– Üdvözlöm, és jó nyaralást kívánok neki.
– Lehet, hogy ezen a nyáron még elhívhatja magát Belgrádba.
– Abban az esetben személyesen kívánok majd neki jó nyaralást. Most pedig megkérném, hogy rúgdalja meg a lovát, és álljon félre előlem. Jó mezőőr vagyok, a mai napon is be kell jánom a határt.
Megcsapkodta a ló oldalát, és elvágtatott. Az almásderes kancát akkor láttam először vágózni.
Akármilyen önérzetesen is igyekeztem beszélni, kicsit aggodalmasan folytattam utamat a búzatáblák között. Határozottan rosszul kezdődött ez a nap, és elmúltával elkövettem még egy hibát. Este a hitelesség kedvéért a maszatosan megigazított ügynöki jelentések mellé átadtam a cirill betűs feljegyzéseket is, amit Majoros Pétertől kaptam. A névsort és az utasításokat magamnál tartottam, de a feljegyzéseket sem kellett volna kiadnom a kezemből.

(Folytatjuk)